

1. Úvod do účetnictví podnikatelů

Definujte podnikatele v souladu s obchodním zákoníkem

Podnikání - soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.

Podnikatelem podle tohoto zákona je:

- a) osoba zapsaná v obchodním rejstříku,
- b) osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění,
- c) osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů,
- d) osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.

Kdo má povinnost zápisu do obchodního rejstříku

Do obchodního rejstříku se zapisují:

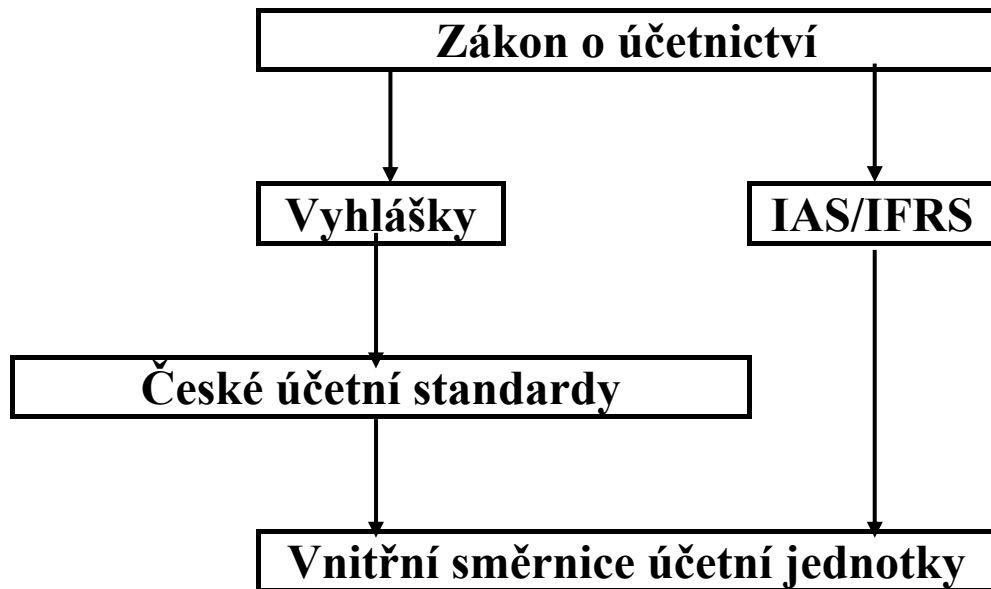
- a) obchodní společnosti a družstva,
- b) zahraniční osoby,
- c) fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud o zápis požádají,
- d) další osoby, stanoví-li povinnost jejich zápisu zvláštní právní předpis.

Fyzická osoba, která je podnikatelem, se zapíše do obchodního rejstříku vždy, jestliže:

- a) výše jejich výnosů nebo příjmů snížených o daň z přidané hodnoty, je-li součástí výnosů nebo příjmů, dosáhla nebo přesáhla za dvě po sobě bezprostředně následující účetní období v průměru částku **sto dvacet milionů Kč**, nebo

b) provozuje živnost průmyslovým způsobem.

Popište právní regulaci českého účetnictví (zákon, vyhlášky, české účetní standardy).

Zákon o účetnictví

- vymezuje účetní jednotky, na které se zákon vztahuje,
- vymezuje předmět účetnictví a účetní období,
- stanovuje základní kvalitativní charakteristiky účetních informací,
- stanovuje náležitosti účetních záznamů,
- výstup z účetnictví – účetní závěrku a konsolidovanou účetní závěrku,
- stanoví způsoby oceňování,
- podmínky inventarizace a náležitosti inventarizačních zápisů,
- stanoví pravidla pro průkaznost, přenos, opravy a úschovu účetních záznamů,
- vymezuje pokuty.

Prováděcí vyhláška (500/2002 Sb.)

- rozsah a způsob sestavování účetní závěrky,
- uspořádání, označování položek účetních výkazů a jejich obsahové vymezení,
- účetní metody a jejich použití,
- směrná účtová osnova,
- uspořádání a označování položek konsolidované účetní závěrky, jejich obsahové vymezení, metody konsolidace a postupy při zahrnování účetních jednotek do konsolidačního celku.

Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (International Financial Reporting Standards IFRS)

Obchodní společnosti, které jsou emitentem cenných papírů registrovaných na regulovaném trhu cenných papírů v členských státech EU mají povinnost účtovat a sestavovat účetní závěrku podle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví.

České účetní standardy

Číslo Název

- 001** Účty a zásady účtování na účtech
- 002** Otevírání a uzavírání účetních knih
- 003** Odložená daň
- 004** Rezervy
- 005** Opravné položky
- 006** Kursové rozdíly
- 007** Inventarizační rozdíly a ztráty v rámci norem přirozených úbytků zásob
- 008** Operace s cennými papíry a podíly
- 009** Deriváty
- 010** Zvláštní operace s pohledávkami
- 011** Operace s podnikem
- 012** Změny vlastního kapitálu
- 013** Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek
- 014** Dlouhodobý finanční majetek
- 015** Zásoby
- 016** Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry
- 017** Zúčtovací vztahy
- 018** Kapitálové účty a dlouhodobé závazky
- 019** Náklady a výnosy
- 020** Konsolidace
- 021** Vyrovnaní, nucené vyrovnaní, konkurs a likvidace
- 022** Inventarizace majetku a závazků při převodech majetku státu na jiné osoby
- 023** Přehled o peněžních tocích

Vnitřní účetní směrnice

- **Statut účetní jednotky**
- **Účtový rozvrh**
- **System zpracování účetnictví**
- **Oběh účetních dokladů včetně podpisových vzorů**
- **Režim statutárních fondů**
- **Plán inventarizací a pravidla pro zúčtování inventarizačních rozdílů**
- **Pravidla pro tvorbu a čerpání rezerv**
- **Pravidla pro tvorbu a čerpání opravných položek**
- **Pravidla pro oblast dlouhodobého majetku a jeho evidenci**
- **Pravidla pro způsob evidence zásob a jejich oceňování**
- **Pravidla pro oblast cenných papírů a jejich oceňování**
- **Zásady pro časové rozlišení nákladů a výnosů**
- **Zásady pro tvorbu dohadných položek**
- **Pravidla pro vedení pokladny**
- **Evidence valutových a devizových operací**
- **Pracovní cesty a cestovní náhrady**
- **Stravování zaměstnanců**
- **Pravidla pro vnitropodnikové účetnictví**

Vymezte účetní jednotky v souladu se zákonem o účetnictví.

Účetní jednotka =

- **Právnícké osoby které mají sídlo na území ČR.**
- **Fyzické osoby, jako podnikatelé zapsaní v OR.**
- **Ostatní fyzické osoby, jejichž obrat podle zákona o dani z příjmu (včetně zdanitelných plnění osvobozených od této daně) přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 15 mil Kč.**
- **Ostatní fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě svého rozhodnutí.**
- **Zahraniční osoby, které na území ČR podnikají nebo provozují činnost podle zvláštních zahraničních předpisů**
- **organizační složky státu.**

Od kterého data mají podnikatelé povinnost vést účetnictví

Obchodní společnosti:

od svého vzniku (den zápisu do obchodního rejstříku) do svého zániku (den výmazu z obchodního rejstříku).

Fyzické osoby:

- **od prvního dne účetního období následujícího po kalendářním roce, ve kterém se staly účetní jednotkou až do posledního dne účetního období, ve kterém přestaly být účetní jednotkou**
- **ode dne zápisu do obchodního rejstříku do dne výmazu z obchodního rejstříku**
- **od prvního dne účetního období následujícího po období, ve kterém se staly účastníky sdružení nebo se některý z účastníků sdružení stal účetní jednotkou až**

do posledního dne účetního období, ve kterém přestaly být účastníky sdružení.

Kdo vede účetnictví a sestavuje účetní závěrku ve zjednodušeném a plném rozsahu

Plný rozsah :

- akciové společnosti a ostatní obchodní společnosti a družstva, které mají povinnost si nechat ověřit účetní závěrku auditorem:
1. **Aktiva** celkem více než 40 000 000 Kč; aktivy celkem se pro účely tohoto zákona rozumí úhrn zjištěný z rozvahy v ocenění neupraveném o oprávký a opravné položky.
 2. **Roční úhrn čistého obratu** více než 80 000 000 Kč; ročním úhrnem čistého obratu se pro účely tohoto zákona rozumí výše výnosů snižená o prodejní slevy a dělená počtem započatých měsíců, po které trvalo účetní období, a vynásobená dvanácti,
 3. **Průměrný přepočtený stav** zaměstnanců v průběhu účetního období více než 50.

Zjednodušený rozsah:

- sestavovat účtový rozvrh pouze do úrovně účtových skupin,
- spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize,
- tvořit rezervy a opravné položky pouze v souladu se zákonem o rezervách (daňově účinné),
- nepoužívat k oceňování reálnou hodnotu,
- nepoužívat analytické a podrozvahové účty,
- sestavovat účetní závěrku ve zjednodušeném rozsahu:
- **rozvaha** – položky označené velkými písmeny latinské abecedy a římskými číslicemi,

- **výkaz zisku a ztráty** položky označené velkými písmeny latinské abecedy a římskými číslicemi a výpočtové položky.

Účetní uzávěrka a závěrka

Cíl kapitoly

Studenti se seznámí s činnostmi souvisejícími s účetní uzávěrkou a sestavováním účetních výkazů v rámci účetní závěrky.

Účetní uzávěrka

Otázky:

2. Charakterizujte uzávěrkové operace v obchodních společnostech:
 - a) inventarizace majetku a závazků,
 - b) závěrečné operace u zásob,
 - c) odpis pohledávek,
 - d) tvorba a zúčtování opravných položek,
 - e) kontrola časového rozlišení nákladů a výnosů,
 - f) zaúčtování kursových rozdílů,
 - g) tvorba a zúčtování rezerv,
 - h) zaúčtování dohadných položek,
 - i) sestavení daňového přiznání, zaúčtování splatné daně ze zisku,
 - j) výpočet a zaúčtování odložené daně ze zisku,
 - k) uzavření účetních knih.
3. Popište zvláštnosti uzávěrkových operací v jednotlivých typech obchodních společností.

Řešení:

Inventarizace majetku a závazků

Cíl inventarizace:

- **Kontrola věcné správnosti účetnictví.**
- **Kontrola reálnosti ocenění majetku.**

Postup:

- **Zjištění skutečného stavu majetku a závazků.**
- **Porovnání zjištěného stavu se stavem účetním.**
- **Vyčíslení inventarizačních rozdílů.**
- **Proúčtování a vypořádání inventarizačních rozdílů.**

Inventura:

- **Fyzická.**
- **Dokladová.**

Inventarizační rozdíly:

- **Přirozené úbytky zásob – do spotřeby (skupina 50), změna stavu zásob (skupina 61).**
- **Manka a škody v provozní oblasti 549.**
- **Škody (živelné katastrofy) 588.**
- **Schode pokladní hotovosti a cenin 569.**
- **Chybějící cenné papíry – analytický účet „cenné papíry v umořovacím řízení“.**
- **Přebytky zásob – chybné účtování – ve prospěch nákladů.**
- **Přebytky zásob – provozní výnosy – 648, nebo změna stavu – skupina 61.**
- **Přebytky pokladní hotovosti a cenin 668.**

- **Přebytky dlouhodobého majetku odepisovaného 02x/08x.**
- **Přebytky dlouhodobého majetku neodepisovaného 03x/413.**
- **Neexistující, promlčené, nebo k odpisu povolené pohledávky 546.**
- **Neexistující, promlčené, zaniklé závazky 648.**
- **Rozdíl z ocenění majetku – účetní hodnota majetku je vyšší než skutečná – opravné položky.**
- **Přecenění krátkodobého finančního majetku -564.664.**
- **Přecenění ekvivalencí 414.**

Závěrečné operace u zásob

- **Proúčtování zásob na cestě - 119/111, 119/501, 139/131, 139/504.**
- **Proúčtování nevyfakturovaných dodávek -389.**
- **Porovnat výsledek inventury se skutečným stavem.**
- **Proúčtovat inventarizační rozdíly.**
- **Proúčtovat konečný stav zásob na skladě při způsobu evidence B – převést počáteční stav do spotřeby (501/112, 504/132) a konečný stav na účet zásob (112/501, 132/504), nebo změnou stavu zásob (61x/12x, 12x/61x).**
- **Posouzení účetní hodnoty zásob na skladě a porovnat s tržní hodnotou.**

Odpis pohledávek

Daňově neúčinný odpis – provede účetní jednotka na základě vlastního rozhodnutí.

Daňově účinný odpis – v souladu se zákonem o dani z příjmu.

Jednorázový odpis – 100 %, pohledávky za dlužníkem:

- U něhož soud zamítl návrh na prohlášení konkurzu nebo zrušil konkurz pro nedostatek majetku,
- Který je v konkurzním a vyrovnávacím řízení na základě konkurzního a vyrovnávacího řízení,
- Který zemřel a pohledávky nemohla být vymáhána na dědicích,
- Který byl právnickou osobou, zanikl bez právního nástupce a věřitel nebyl s původním dlužníkem ekonomicky nebo personálně spojenou osobu,
- Na jehož majetek, ke kterému se pohledávky váže, je uplatňovaná veřejná dražba, na základě výsledků dražby.
- Jehož majetek, ke kterému se pohledávka váže, je postižen exekucí, na základě výsledků této exekuce.

Postupný odpis pohledávek:

20 % z hodnoty pohledávky, u nichž termín splatnosti nastal do konce roku 2004.

Tvorba a rozpouštění opravných položek

Tvoří se, pokud skutečná cena je nižší než účetní hodnota a toto snížení není trvalé.

Opravné položky se tvoří k:

- Dlouhodobému majetku – skupina 09.
- Zásobám – skupina 19.
- Cenným papírů – skupina 29.
- Pohledávkám – skupina 39.

Opravné položky daňově účinné – 558

Nepomlčené pohledávky po lhůtě splatnosti, pokud od konce sjednané lhůty splatnosti neuplynulo více než:

- 6 měsíců – 20 %,
- 12 měsíců – 33 %,
- 18 měsíců – 50 %,
- 24 měsíců - 66 %,
- 30 měsíců – 80 %,
- 36 měsíců – 100 %.

Daňově neúčinné – 559,579,589.

Časové rozlišení nákladů a výnosů

- **Akruální princip**

Časové rozlišení aktiv

- **Náklady příštích období, 381, rozdíl mezi výdaji a náklady.**
- **Příjmy příštích období, 385., rozdíl mezi výnosy a příjmy.**
- **Komplexní náklady příštích období, 382, náklady běžného období se váží k příštím období.**

Časové rozlišení pasiv

- **Výnosy příštích období, 384, rozdíl mezi příjmy a výnosy.**
- **Výdaje příštích období, 383, rozdíl mezi náklady a výdaji.**

Kursově rozdíly

Položky majetku a závazků v cizí měně se přepočítají aktuálním kursem České národní banky.

Účtování výsledkově – 563,663.

Majetkové cenné papíry nepřeceňované na reálnou hodnotu – 414.

Tvorba a čerpání rezerv

Rezervy se tvoří na výdaje a rizika v budoucnosti.

- Rezervy zákonné – daňově účinné - na opravu dlouhodobého majetku, 552/451
- Rezervy účetní – 554, 574, 584/459 – podle uvážení účetní jednotky.

Dohadné položky

- Aktivní – 388 – dosud nepotvrzené pohledávky.
- Pasivní – 389 – nepotvrzené závazky, nedodané faktury.

Výpočet a zaúčtování splatné daně z příjmů

Výnosy

- Náklady

Hrubý účetní výsledek hospodaření

+ Náklady daňově neúčinné

- Výnosy daňově neúčinné

Daňový základ před úpravou

+/-Úpravy

Daňový základ po úpravách

Daň

- Slevy na dani

Splatná daň z příjmů

Disponibilní zisk = Hrubý účetní výsledek hospodaření – splatná daň

Splatná daň 591, 593/341

Náklady, které nejsou podle zákona o daních z příjmu uznány jako výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů

Účet	Daňově neuznatelný náklad
515 – Cestovné	Cestovné nad limit
513 – Náklady na reprezentaci	V plné výši
543 - Dary	Na limit stanovený zákonem o dani z příjmu, na účel, který nebyl jmenován
546 – Odpis pohledávky	Pohledávky odepsané nad rámec zákona o dani z příjmu
549 – Manka a škody	Zničený, poškozený, nepojištěný majetek
551 - Odpisy	Rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy
559 – Tvorba a zúčtování opravných položek	Opravná položka k zásobám
563 – Kursové ztráty	V plné výši
569 – Manka a škody	Schodek v pokladně nepředepsaný k úhradě

Odložená daň z příjmu

Vzniká z rozdílných účetních hodnot a daňových základů aktiv a pasiv.

ÚH aktiv > DZ aktiv – odložený daňový závazek

ÚH aktiv < DZ aktiv – odložená daňová pohledávka

ÚH pasiv > DZ pasiv – odložená daňová pohledávky

ÚH pasiv < DZ pasiv – odložený daňový závazek

592, 594 /481 – závazek

481/592, 594 – pohledávka

Uzavírání účetních knih

Aktivní účty

PS	
+	-
KS	<i>Převod</i>

Pasivní účty

	PS
-	+
<i>Převod</i>	KS

5xx Nákladové účty

+	-
	Převod

6xx - Výnosové účty

-	+
Převod	

702

KS aktivních účtů	KS pasivních účtů
<i>Ztráta</i>	<i>Zisk</i>

710

Náklady	Výnosy
<i>Zisk</i>	<i>Ztráta</i>